

نقاشی کودکان کار ۷ تا ۱۴ ساله محله زمزم تهران از نقطه نظر مفاهیم و رنگ

ماندانا حیدری، مهدی (مهران) حجوانی

دانشجوی کارشناسی ارشد پژوهش هنر، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اسلامشهر

Email: maniheidari70@yahoo.com

دکترای پژوهش هنر، استادیار دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اسلامشهر

Email: mehdihejvani@gmail.com

چکیده

کار کودک نقض واضح حقوق کودک و نشانه فقر اقتصادی و فرهنگی هر جامعه است، کودکان به دلیل فرار گرفتن در محیط‌های نامناسب و بهره نبردن از امکانات آموزشی و رفاهی در معرض انواع آسیب‌ها هستند. و نیازهای شان ناکام و سرکوب شده است، از آنجایی که بهترین راه برای رسیدن به ضمیر ناخودآگاه کودکان، نقاشی است، که کودکان در آن حرف‌های ناگفته‌ی خود را، مطرح می‌کنند؛ در نتیجه باید، نشانه‌هایی از ناکامی‌ها داشته باشند. لذا در این پژوهش با انتخاب ۳۰ کودک کار دختر و پسر ۷ تا ۱۴ ساله تهران که تی یک سال به مرکز جمعیت مراجعه می‌کردند، با هدف شناخت نمادها و مفاهیم و رنگ‌های به کار رفته در نقاشی‌هایشان و بررسی نتایج تست‌های انتخاب رنگ لوشر، احساس خوشایند و ناخوشایند به مهم‌ترین نتیجه این تحقیق رسیدیم که، علی‌رغم مشکلات عدیده‌ای که این کودکان با آن مواجه هستند، نقاشی‌هایشان در مجموع هم بازنمایی عینی محیط پیرامون و هم بیان خواسته‌هایشان است که بیشتر بازنمایی آرزوهاست تا بیان مشکلات، که در رسیدن آن‌ها به خواسته‌هایشان یاری کننده است. نقاشی این کودکان بیشتر با رنگ‌ها و نمادها و مفاهیم شاد است و دختران بیشتر احساسی هستند و بیشتر از محیط خانواده متاثر شده و نقاشی پسران از تنوع بیشتری در موضوع برخوردار است.

واژه گان کلیدی: کودکان کار، نقاشی کودکان، مفاهیم نقاشی، روانشناسی رنگ

مقدمه

طبق گزارش سازمان بین‌المللی کار در ایران هفت میلیون کودک کار وجود دارد (mehrnews.com/news)، که برای تامین معاش خود و خانواده مجبور به کار هستند ولی بر «طبق اعلام مراجع دولتی حدود ۳ میلیون کودک کار در کل کشور فعالیت دارند» (mehrnews.com/news). این کودکان در نتیجه‌ی محرومیت از امکانات اولیه و بهداشت و فرار گرفتن در محیطی خشن در معرض انواع آسیب‌های اجتماعی، روحی و روانی هستند، که پرخاشگری و خشونت و احساس حقارت و افسردگی عمده‌ترین آن‌هاست. اغلب صاحب نظران (در راس آن‌ها فروید) بر این باورند که دوران کودکی انسان در تفکر و بینش آدمی و به همین ترتیب در رفتارهای آینده هر انسان، تاثیرگذار است، پژوهش‌های انجام شده در این زمینه به نتایجی رسید که نشان از آن دارد که کودکانی که در فقر بسر می‌برند و از مهر و محبت کافی در کودکی بهره نبرده باشند و در محیطی پر از خشونت و همراه با آسیب‌های اجتماعی بزرگ شوند، علاوه بر مسائل و مشکلات جسمانی دچار مشکلات روحی و روانی نیز می‌شوند که در آینده در رفتارهای فرد دیده می‌شود در نتیجه توجه به این دوران و کار بر روی کودکان برای داشتن انسان‌هایی بهتر در آینده با بار روانی کمتر بسیار مورد توجه قرار گرفته است. این موضوع، اهمیت توجه به کودکان کار را نشان می‌دهد، که این کودکان بخشی از آینده‌سازان کشور ما هستند و بی‌توجهی به آن‌ها عواقبش به شکل انحرافات و آسیب‌های اجتماعی به کل